

SPROG - SMÅ BØRN - STOR BETYDNING

Til forældre, bedsteforældre, sundhedsplejersker,
dagplejer og vuggestuepædagoger

LYNGBY-TAARBÆK
KOMMUNE

Tale-hørekonsulenter
Center for Uddannelse og Pædagogik
Lyngby Torv 17
2800 Kgs. Lyngby

Sprog er måske vores vigtigste redskab i livet. Det er nøglen til at skabe sociale relationer og venskaber samt til information og viden. Den nyeste forskning angående barnets tidlige sprogtilegnelse fremhæver betydningen af en tidlig indsats på det sproglige område. Denne kan sikre et solidt fundament, så børnene får gode forudsætninger for at klare sig både sprogligt, socialt og kognitivt.

Hvis børn ikke får tilstrækkelig opmuntring og stimulering gennem nært samvær og dialog, især i de første 3 leveår, kan det være svært at reparere senere. Barnets indlæringsevne er aldrig så stor som netop i disse år.

Vores intention med denne pjece er at beskrive barnets sproglige udvikling fra 0-3 år. Derudover vil vi give ideer til, hvordan forældre og pædagoger/dagplejer kan give børnene de bedst tænkelige rammer for tidlig sprogtilegnelse. Målet er, at både et-, to- og flersprogede børn kan få et solidt sprogligt fundament, inden de starter i børnehaven.

Vi vil gerne understrege vigtigheden af sprogstimulering fra barnet er helt spæd. Ikke mindst for at forbygge evt. senere sproglige og/eller skriftsproglige vanskeligheder.

Det er vigtigt at pointere, at sprogtilegnelse er en dynamisk proces, der er kendetegnet ved store individuelle forskelle fra barn til barn. Der er således ikke nødvendigvis grund til bekymring, hvis barnet ikke følger den beskrevne udvikling.

Er du i tvivl eller bekymret for dit barns sprogudvikling, så tal med sundhedsplejersken eller dit barns kontaktpædagog. Hvis det skønnes nødvendigt, kan institutionens sprogtovholder, den tilknyttede tale-hørekonsulent eller kommunens tosprogs konsulent inddrages.

På tale-hørekonsulenternes vegne

Fundamentet til sproget lægges inden barnet når børnehavenalderen.

Børn med gode sproglige færdigheder har nemmere ved at lære at læse og skrive.

SPROGLIG UDVIKLING 0 – 1 ÅR

Det spæde barn har en medfødt evne til at kommunikere og til at lære sprog. Men udviklingen er afhængig af arv og miljø. For det helt lille barn er det positive samspil med forældre og andre omsorgspersoner grundlaget for en harmonisk udvikling.

Barnets første kommunikation består af øjenkontakt, kropssprog, mimik og skrig. Udvikling af sprog og evnen til at kommunikere forudsætter, at barnet får mange erfaringer med at deltage i samspil. Når barnet får respons på sit udspil, bliver det stimuleret til at give tilbage, og en dialog/turtagning kan startes.

I løbet af det første år videreudvikles de forudsætninger, som den sproglige udvikling bygger på.

Husk at lægge din mobil og iPad fra dig og tal med dit barn.

0-3 måneder

Barnet kan

- søge øjenkontakt
- have forskellige former for gråd og lyde
- imitere små mundbevægelser, for eksempel række tunge
- reagere på tale ved selv at lave lyde
- smile mere og mere bevidst og besvare kontakt med smil
- mærke forskel på de nære personer (mor og far)
- dreje hovedet søgende ved stemmer (10-12 uger)
- Bruge vokallyde og gurgle bag i ("gyg-gyg", "gr-gr")

Gode råd

- få øjenkontakt med barnet når barnet ammes, når det ligger på skødet, når det ligger på puslebordet, og der er god tid til kontakt, berøring og snak
- gengæld barnets øjenkontakt. Øjenkontakt skal gives i kort af stand til det helt lille barn (30-50 cm)
- lyt og giv dig tid til at lære barnets udtryk at kende ved forskellige stemninger og situationer (forskellig slags gråd og lyde)
- bevæg din tunge langsomt ud og ind af munden. Se barnet gøre det samme
- barnet har brug for pauser i samspillet (kommunikation) Respekter dette. Barnet vender hovedet væk for pause og drejer hovedet tilbage igen, når det er klar igen
- besvar barnets pludren ved at pludre og snakke tilbage
- vug barnet, tal med det, nyn og syng for det
- hold barnet tæt ind til din krop, så det fornemmer dine bevægelser og hører din stemme

3-6 måneder

Barnet kan

- dreje hovedet efter lyd (ca. 12 uger)
- pludre til nogen eller noget og lytte til stemmer over længere tid (pludre med sig selv og kluk-le)
- iagttage den talendes læber
- imitere mundbevægelser og lyde
- besvare blik med smil og pludren og selv tage kontakt
- lede efter lydkilde med øjnene
- række ud efter og holde i genstande
- begynde selv at frembringe lyd, f.eks. banke med legetøj
- begynde at kunne skelne mellem to kendte ord

Gode råd

- leg med lydgivende genstande, f.eks. flytte en rangle eller en klokke fra side til side
- sæt ord på hvad det er, barnet hører: "Kan du høre klokken siger ding dong?"
- giv barnet tid til at svare dig, når I pludrer sammen. Gentag og besvar dets pludrelyde
- lav læbelyde, f.eks. brumme/billyde, så barnet har mulighed for at imitere
- lad barnet se sig selv i spejlet. Brug mimik, gestus og bevægelser når I sammen kigger i spejlet
- sæt ord på barnets handlinger

FAKTABOKS

Babytegn stammer fra Amerika (babysign), og er en genvej til tidlig kommunikation med dit barn. Ved hjælp af babytegn bliver barnet i stand til at udtrykke behov og ønsker. Babytegn er et enkelt redskab, der kan vække stor glæde, formindske frustrationer, opbygge tillid og give dit barn et kommunikativt forspring. Nye undersøgelser viser, at børn, der bruger babytegn, er hurtigere til at lære at tale, end børn som ikke bruger babytegn. For mere information henvises til bogen „Babytegn“ af Lisa Acredolo og Susan Goodwyn.

6-9 måneder

Barnet kan

- lege med egen stemme (høje lyde, skrig)
- pludre mere varieret, bl.a. med enslydende stavelser som "da-da" og "ma-ma" (kanonisk pludren)
- kombinere lyd, stavelser og betoning, f.eks. "gagy", "mada"
- gøre opmærksom på sig selv og påkalde sig opmærksomhed gennem egen lyd
- efterligne sprogets melodi, stigning og fald i lydstyrke og tone højde
- reagere på og selv anvende gestus, såsom vinke, række armene frem, osv.
- forstå enkle ord som ja og nej (med gestus)
- begynde at forstå turtagning, f.eks. "gi'-ta'" lege
- reagere på eget navn
- dele fælles opmærksomhed
- vise begyndende interesse for billeder
- begynde at kunne imitere enkle handlinger og lyde
- begynde at ryste på hovedet og nikke for "nej" og "ja"

Gode råd

- leg "titte-bøh" lege, småbørnslege, som "Klappe-kage", kildelege, "Nu kommer der en lille mus", m.fl
- brug små korte sætninger og knyt dem sammen med konkrete ting, f.eks.: "Her er grød - skal du ha' det?"
- hvis barnet siger noget, der minder om et ord, f.eks. "far", så vis at du har forstået det ved at gentage det korrekte ord i en sammenhæng: "Ja, det er far"
- brug gestus sammen med ord, f.eks. vinke: "Farvel", ræk armene frem mod barnet: "Vil du op?"
- brug babytegn
- leg "gi'-ta'" lege (værsgo – tak)
- brug mange gentagelser
- brug rysten på hovedet sammen med ordet "nej" og nik sammen med ordet "ja"

9-12 måneder

Barnet kan

- bruge forskellig lyde til at henlede den voksnes opmærksomhed på sig
- imitere lyde
- reagere med forståelse på mimik og gestus og imitere disse
- forstå en del opfordringer, f.eks. klappe kage, vinke
- forstå en del forbud, f.eks. "nej", "ikke røre", samt opfordringer, f.eks. "kom her"
- genkende og imitere dyrelyde, f.eks. "miau", "vov vov"
- bruge lydene/ordene som meddelelsesmiddel
- sige de første ord/meningsbærende lyde, f.eks. "mor", "far", "mam"
- vise interesse for enkle billedbøger
- begynde at pege på ting og personer
- følge en pegning
- genkende navne på de mest almindelige genstande eller personer og vende sig mod genstande og personer hvis navne ofte bliver brugt, f.eks. "far", "mad", "kop"

Gode råd

- leg med stemmen
- sæt lyd sammen med bevægelse
- syng sange med bevægelse
- sæt ord på handling: "Ja, du vinker til far"
- brug spørgeordet "hvor": "Hvor er hunden?", "Hvor er mors sko?". Gem og find ting
- leg mundmotoriske lege, f.eks. grimasser/mimik foran spejl
- læs i pegebøger
- sæt ord på genstande og personer
- vær opmærksom på barnets udspil og initiativ. Benævn ting/personer barnet fokuserer på

Søg råd og vejledning hvis

- dit barn ikke søger øjenkontakt
- dit barn ikke er interesseret i at kommunikere
- dit barn ikke pludrer
- dit barn holder op med at pludre
- dit barns pludren ikke udvikler sig

KANONISK PLUDREN

Kanonisk pludren er stavelser, der minder om dem voksne bruger, i forhold til længde og de hurtige skift mellem vokaler og konsonanter. I starten er den kanoniske pludren præget af gentagelse af den samme stavelse, hvor den senere bliver mere frit sammensat af forskellige stavelser. Barnets ytringer kan i denne fase, uden egentlig at betyde noget, lyde som rigtige sætninger og ord, da stavelsernes varighed er tæt på den samme som voksnes. Den kanoniske pludren bevæger sig fra i starten ikke at være sprogafhængig, til hen mod slutningen at være mere sprogspecifik. Barnets pludresækvens, som f.eks. "mama", kommer dermed til at minde om et ord som mam-mam.

SPROGLIG UDVIKLING 1 – 2 ÅR

Omkring 1-års alderen bliver barnets pludren mere nuanceret (tonefaldet), og barnet begynder at producere egentlige tale-lyde og forståelige ord. De første ord er enkeltord som "mmm", "hej", "årnn" (billyd) og "tak".

Ordene er knyttet til de daglige rutiner og behov, og mange gange udtrykker barnet en konkret helhed i et ord.

Barnet siger f.eks.: "Mer", mens det rækker koppen frem til mælken. Ordet "mer" betyder her: "Jeg vil gerne have mere mælk". Kropssprog, tegn og pludren er stadig dominerende. Ordforrådet vokser dagligt.

Responder på dit barns nysgerrige spørgsmål ("a' det?").

12 -18 måneder

Barnet kan

- ryste på hovedet for at sige nej
- vinke for at sige hej
- udpege ting på kroppen
- reagere på dyrelyde og lydfrembringende ting ved at efterligne lyden – "br" (bil), "vov", "miav", osv
- eftersige ord som det ofte hører
- Bruge et-ordsætninger ("gå", "mer")

Barnet bør tidligt stifte bekendtskab med bøger, som ikke alene giver glæde og nærkontakt, de giver også barnet ord. Børn elsker at høre den samme bog igen og igen, og netop gentagelser er meget vigtige.

18 – 24 måneder

Barnet kan

- forstå ca. 150 ord
- Bruge ca. 40 ord (aktivt ordforråd)
- pege på kendte ting
- forstå enkelte anvisninger, f.eks.: "Kan du lægge skeen på bordet?"
- forstå og så småt begynde at tale om fraværende ting og begivenheder
- knytte tanker til oplevelser og handlinger (indre sprog)
- sætte 2 ord sammen, f.eks. "mig mad", hvilket betyder: "Jeg er sulten og vil gerne spise"
- genkende følelser
- efter sige
- lege rollelege, f.eks. at give dukken mad og lægge bamsen til at sove, og dermed udvikle sproget.

Sørg for at sutten kun bruges som trøst en kort stund. Under samtale skal sutten ud. Det er meget svært at tale med en „prop i munden“.

Hvis barnet bruger sut efter 3 års alderen øges risikoen for åben bid, forkert tunge- og læbehvilestilling (åben mundstilling), samt artikulatoriske vanskeligheder (fx.læsp).

Vælg tidspunktet for at smide sutten med omhu og helst ikke samtidig med pottetræning og børnehavestart.

HVAD ER ET ORD?

Et ord er en meningsbærende lydsekvens, der forstås af barnets nærmeste. Derudover skal der være flere ligheder med voksnes produktion af det givne ord. For at en lydsekvens kan kaldes et ord, skal den opfylde nogle krav i forhold til situationen den bruges i, den lydlige lighed med voksenudgaven, og forholdet til barnets øvrige lydsekvenser. Et ord behøver altså ikke at ligne voksenudgaven fuldstændig, men skal opfylde minimum fire af de nedenstående kriterier.

Lydsekvensen:

- er oplagt i situationen.
- produceres flere gange.
- produceres i flere forskellige situationer.
- har mindst to lyde plus et andet element til fælles med voksenudgaven. Det andet element kan f.eks. være vokallængde eller stavelsesantal.
- adskiller sig fra barnets pludren.
- imiteres og forstås.
- bruges konsekvent.

Gode råd

- tal til dit barn i enkle sætninger og hold øjenkontakt
- læs og tal med barnet om bøger der svarer til dets alder (se hvordan i kapitlet „Læsning“)
- forklar de ord som dit barn ikke forstår
- sæt ord på dine handlinger („Hvor er min jakke? Har du set min jakke?“)
- gentag det ord som du vil lære barnet, eller som barnet endnu ikke udtaler korrekt, f.eks.: „Det er en bil. Bilen er rød. Der er to biler. Der er to røde biler“
- undersøg dit barns hørelse jævnligt
- barnet lærer ord bedre og hurtigere, hvis de er inddelt i kategorier (legetøj, familiemedlemmer, dyr, fødevarer, beklædningsgenstande, osv.)
- leg med rim og remser (de „gode gamle“ rim med en god rytme som f.eks. „Nede i Fru Hansens kælder“)
- Sproget læres i dialog med personer, man føler sig tryk ved. Stunder uden forstyrrende input, f.eks. fra radio, tv, i-pad, og telefon, er derfor vigtige
- vær en god rollemodel: tal langsomt og tydeligt i korte sætninger og hold pauser undervejs, så barnet får en chance for at kunne svare på sin måde
- læg tryk på nøgleord eller det ord du gerne vil lære barnet
- brug gerne babytegn

Søg råd og vejledning hvis

- dit barn ikke begynder at tale
- dit barn holder op med at tale
- dit barn bruger færre end 10–20 ord
- sproget og talen ikke fortsætter med at udvikle sig
- dit barn ikke forstår enkle beskeder („Hvor er bamsen?“, „Kan du give mig koppen?“)
- dit barns tale er meget uforståelig
- dit barn ikke begynder at sætte 2 ord sammen til en sætning

Giv barnet anerkendelse når det benævner kat som „miav“: „Ja, den siger miav – det er en kat.“ Kald tingene for det de er og undgå at bruge småbarnlige begreber, såsom fut-tog, muh-ko og missekate. Leg også gerne lydlege, som f.eks. „bilen siger dyt dyt og toget siger fut fut“.

SPROGLIG UDVIKLING 2 – 3 ÅR

I denne alder er barnet meget interesseret i og opsøgende omkring sproget. Barnets sætninger vokser nu til to eller flere ord, og barnet begynder desuden at øve sig på den grammatiske struktur i sproget, f.eks. ved forsøgsvis at bøjne ordene. Barnets udtale og brug af ord er endnu ikke helt på plads.

2 - 2 1/2 år

Barnet kan

- ca. 250 aktive ord
- vise en forståelse for stadig flere ord, bl.a. udsagnsord, og langt flere end det bruger aktivt
- begynde at skelne mellem og forstå forholdsord, mængder, modsætninger og størrelse
- lytte til korte historier
- føre simple samtaler
- henvende sig sprogligt
- udtale mange lyde korrekt
- forstås af sine omgivelser
- udtrykke sig i ufuldstændige sætninger med to eller flere ord, uden korrekt bøjning og endelser

2 1/2 - 3 år

Barnet kan

- ca. 500 ord
- følge instruktioner, også sammensatte
- forstå konceptet turtagning
- udpege kropsdele
- være nysgerrig og spørgende
- imitere
- føre simple samtaler
- henvende sig sprogligt
- udtale de fleste lyde korrekt
- forstås af sine omgivelser
- eftersige sætninger på 4 stavelser

I 3-års alderen er fundamentet i sproget lagt. Også når det gælder udtalen. Barnet kan nu producere alle enkeltlyde og høre forskel på lyde, der minder om hinanden. Det er dog stadig svært at udtale dobbeltkonsonanter. Børn i denne alder bruger aktivt ca. 600 ord. De taler meget og eksperimenterer med sproget, og sætningerne bliver i denne periode også længere. Ofte er tempoet hurtigt, og nogle børns tale bliver i perioder mindre flydende.

Syng med dit barn. Det er gavnligt for den sproglige udvikling. Ud over hyggen og fællesskabet kan sang være med til at skærpe børnenes opmærksomhed på sprog og udtale. Det er samtidig en god træning for den sproglige hukommelse at kunne huske sange.

Brug det sprog der ligger dit hjerte nærmest, når du taler med dit barn.

Gode råd

- tal med jeres barn om konkrete situationer og oplevelser
- sæt ord på handlinger i hverdagen: „Nu dækker vi bord“
- undgå at stille for mange spørgsmål
- læs bøger der passer til barnets alder. Også rim og remser med en god rytme
- gentag korrekt ord og sætninger barnet endnu ikke siger korrekt
- tal langsomt og tydeligt og husk at holde pauser
- tag sutten ud af barnets mund når I taler sammen. Sørg for at barnet får så mange timer som muligt uden sut
- syng og bevæg dig sammen med dit barn

Søg råd og vejledning hvis

- dit barns ordforråd ikke udvikler sig
- dit barns tale er svært at forstå for omgivelserne
- dit barn ikke begynder at danne sætninger
- dit barn ikke handler relevant på simple beskeder
- dit barn er tydeligt påvirket af stammelige eller ikke-flydende tale.

Forudsætningen for et godt sprog er en god hørelse. Tjek dit barns hørelse jævnlig – især i vintermånederne.

TOSPROGEDE

Børn, der skal tilegne sig to eller flere sprog, er på dobbeltarbejde. De skal lære to sprogs lydssystemer, grammatik og ordbetydninger på samme tid og samtidig lære at adskille de to sprog. Det behøver ikke at være svært, men det er en større udfordring. Derfor kræver det mere støtte fra forældre og pædagoger/dagplejere.

Hvad vil det egentlig sige at være tosproget? Den faglige definition er, at man skifter mellem brug af to sprog – at man har brug for flere sprog i sin hverdag.

Sprog er dynamisk. Det er ikke noget man har eller ikke har, det er noget man altid er i gang med at udvikle. Det kan være en fordel at have mere end et sprog, bl.a. fordi man så kan kommunikere med flere mennesker. Forskning viser, at det bedste grundlag for at lære flere sprog, er et solidt førstesprog. Jo bedre modersmål, jo lettere er det at lære et nyt sprog. Det er naturligt at blande sprogene når man er tosproget. Tosprogede børn udvikler to sprog samtidig, hvilket betyder, at de skal have mulighed for at trække på dem begge, når de udvikler deres sprog. Sprogene udvikler sig ikke altid samtidigt. Der kan ind i mellem ske en udvikling på det ene sprog, mens det andet sprog står mere stille.

Det er vigtigt at lave sproglige aktiviteter med barnet, på det sprog som beherskes på højest niveau. Sprogstimulering af barnet, uanset hvilket sprog det foregår på, er godt for barnets sproglige udvikling som helhed. Skab gode sproglige oplevelser sammen med dit barn. Tal med dit barn, læs med dit barn, syng med dit barn.

Lån bøger på biblioteket på barnets modersmål. Tag kontakt til dit nærmeste bibliotek, som kan hjælpe med at finde børnebøger på modersmålet. Du kan bestille bøger, musik og film på over 30 sprog på www.bibliotek.dk.

LÆSNING

Det er berigende for både børn og voksne at læse sammen. Så giv dit barn gode læseoplevelser og åben op for bøgernes verden af ord. Når man skaber gode fælles oplevelser, hvor man har en dialog sammen om det sette og læste, giver det barnet vigtige redskaber til en senere skriftsproglig udvikling. Dette gælder også for digitale medier. Igennem læsning øges barnets ordforråd, og deres kommunikative kompetencer styrkes. Samtidig får barnet appetit på ord og bøger, og det bliver bedre til at udtrykke sig med dets egne ord.

Når I læser sammen, så lad dit barn være aktiv medfortæller. Stil spørgsmål og opmuntre dit barn til at bruge sproget. Læs med dit barn og ikke for dit barn. Det vil støtte barnet i at sige mere og derved udvide sproget.

Læsning er med til at stimulere mange vigtige aspekter i barnets udvikling, bl.a. synet, hørelsen, koncentrations- og indlæringssevnen, forståelsen, og sproget.

GODE APPS FOR 0-3 ÅRIGE

Til de mindste:

- Musical Hands
- BabyPlayFace
- Fun bobbles
- Little Gems Visual scene
- Yo Gabba gabba Lets glow dancing
- MooBaa
- PeekAbooBarn
- Knock Knock
- Dyrene fra bondegården
- Animals for toddlers
- Ordspillet
- Groink
- Tog med dyr

Til de lidt større vuggestuebørn:

- BioMio
- DR Ramasjang
- Sago Mini
- Dr. Panda
- My story
- Mimbo Jimbo
- Fagtesangbogen
- Snuderik
- Playhome
- Serie med Toca Boca, fx Toca Birthday Party
- Petting Zoo
- Happi FT
- Doodlecast
- Sound touch
- Huskespillet
- Baby-chef
- Sanglege
- Forest flyer

APPS, DER KAN STYRKE TOSPROGEDE:

- Fundels (børnebøger indlæst på forskellige sprog)
- Fotospillet (vendespil, hvor man f.eks. indtaler det ene billede på dansk og det andet på modersmålet)
- Bare farver (app med farver på mange sprog)

FORSLAG TIL LITTERATUR

Litteratur for børn:

„De første 100 ord“ af Heather Amery & Stephen Cartwright, Lambert

„Sjove fakta for 2årige“ af Harvik Bjaberg, Gyldendal

„Elmers farver“ af David McKee, Forlaget Bolden

„Isbjørnen Asbjørn“ - serien af David Wojtowycz, Lindhart og Ringhof/Carlsen

„Bjørns travle dag“ af Julia Donaldson, Atelier

„Hvor er Rævs sokker?“ af Julia Donaldson, Atelier

„Gris leger gemmeleg“ af Julia Donaldson, Atelier

„Nede i fru Hansens kælder“ af Dina Gellert, Carlsen

„En elefant kom marcherende“ af Bente Bech

„Ord med Mimbo Jimbo“ af Jakob Martin Strid, Gyldendal

„Tæl med Mimbo Jimbo“ af Jakob Martin Strid, Gyldendal

Jeppe bøgerne af Babro Lindgren, Gyldendal

Lili bøgerne af Kim Fupz Aakeson, Gyldendal

Kaj bøgerne af Mats Letén, Gyldendal

Totte og Lotte bøgerne af Gunilla Wolde, Carlsen

”Hvad siger sneugleungen Ulla“ af Mette Moestrup, Gyldendal

„Mis med de blå øjne“ af Egon Mathiesen, Gyldendal

Nogle bøger findes også som e-bøger. Desuden kan I lave jeres egne e-bøger ved hjælp af appen Book Creator.

i-bog (interaktiv):

„Katten, drengen og månen“ af Rasmus Juul, Turbine

„Hvem stjal månen?“ af Helen Stratton-Would, Windy Press (kan indstilles til flere sprog)

„Fiete“ af Wolfgang Schmitz

Litteratur for voksne:

„To skal der til – sprog og tale“ af Jan Pepper og Elaine Weitzman

„Babytegn – tal med dit barn før det kan tale“

af Linda P. Acredolo, Liva

„Babyrytmik“ af Dorte Nørgaard, Forlaget Dansk Sang

„Babysprog“ af Sally Ward, Aschenhoug

„Sprogets milepæle“ af Helle Iben Bylander og Trine Kjær Krogh

DVD: „Dialogisk oplæsning: inspiration til vuggestuer og børnehaver“ (Aarhus Kommune, Børn og Unge, 2011)

Brugbare links vedr. sprogstimulering og læsning:

www.sprogpakken.dk

www.læseleg.dk/mini

www.sbc.com: hos BiblioteksCenter for Integration kan man bestille pjecen „Læs med dit barn“, som bl.a. giver inspiration til højt-læsningsbøger for tosprogede børn. Pjecen findes på arabisk, engelsk, persisk, somalisk og tyrkisk.

www.sprogogleg.dk: idekatalog til legestuen (0-3 årige) „Sprogfidusen“

Er du i tvivl eller bekymret for dit barns sprogudvikling, så tal med din sundhedsplejerske eller dit barns kontaktpædagog, som evt. kan inddrage institutionens sprogholder, den tilknyttede tale-/hørrelærer eller kommunens tosprogsteam.

REFERENCER

Bøger

Bylander, Helle Iben & Trine Kjær Krogh (2014): „Sprogets milepæle“. Dafolo

Clausen, Lis & Gry Hodal (2009) : „Et sprog – flere sprog“. Gyldendal

Højen, Anders (2011): „To n lærer sprog af Dorte Bleses & Anders Højen. Syddansk Universitetsforlag, s. 261 – 296.

Lisina, Maja (1989): „Kommunikation og psykisk udvikling fra fødslen til skolealderen“. Sputnik

Madsen, Thomas O. (2011): „Tidlig perception og produktion af spraglyde“ i Når børn lærer sprog af Dorte Bleses & Anders Højen. Syddansk Universitetsforlag, s. 35 – 65.

Salling, Lotte (2009): „Dialogisk læsning – hvordan?“. Dafolo

Artikler

Hyldgaard Klausen, Birte m.fl. (2006): „Den sproglige udvikling hos det normalthørende barn i alderen 0-5 år.“ Aalborgskolen

Lier, Lene (1981): „Det spæde sprog“ i Månedsskrift fra praktisk lægegerning, årg. 59, nr. 6, s. 359 – 371. 1981.

Willadsen, Elisabeth (2009): „Hvad er et ord?“ i Mål og Mæle, nr. 4, 2009, s. 23 – 29.

Hjemmesider

www.sprogpakken.dk

www.læseleg.dk